

Representantforslag 24 L

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Åse Michaelsen

Dokument 8:24 L (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Åse Michaelsen om endringer i Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) (skjerpet innsats i kampen mot terror)

Til Stortinget

Bakgrunn

Politiets sikkerhetstjenestes (PST) trendanalyser, trusselvurderinger og øvrige utviklingstrekk de siste årene peker samstemt i retning av at terrortrusselen i større grad relaterer seg til enslige terrorister. Såkalte «soloterrorister» har ved flere anledninger slått til i vestlige land. Noen har endt med forsøk, mens andre har fullbyrdet terrorhandlinger, dog uten vesentlige resultater. Felles for slike angrep er at de har skapt stor frykt og at kun tilfeldigheter har gjort at ikke større skader og flere menneskeliv har blitt rammet.

Alle de tre skandinaviske landene har nå opplevd forsøk på eller gjennomføring av terrorangrep de siste årene. Forslagsstillerne mener det nå er viktig å snu alle steiner for å bli best mulig i stand til å forhindre slike angrep i fremtiden.

Det å planlegge terrorangrep alene er ikke straffbart i Norge. Det vil si at man kan gjøre alle planene klare og nærme seg gjennomføringen uten at det etter loven er gjort noe galt. Dette til forskjell fra planer lagt sammen med andre – såkalte terrorforbund – hvor det er straffbart å planlegge terrorhandlingen. Som nevnt ovenfor er det i dag lett å tenke seg at de som planlegger terror i større grad enn tidligere gjør det alene. Forslagsstillerne mener derfor man må endre straffebestemmelsen om terrorplanlegging til også å kriminalisere det å planlegge terror alene.

PST viser også til at det i større grad registreres reiseaktivitet til leirer hvor formålet er terrortrening. Dette er enten kun for å tilegne seg kunnskap om gjennomføringen av et slikt angrep eller for å delta i kamphandlinger sammen med terrorgrupper. Både den ideologiske påvirkningen og den tekniske kapasitet disse personene utvikler under slike opphold gjør dem farlige for vårt samfunn når de kommer tilbake.

De siste månedene har man sett en rekke personer dra til Syria for å delta i krigshandlinger sammen med ulike terrorgrupperinger. I fjor kunne man lese om at i alle fall fem personer med opphold i Norge reiste til en terrorleir i Somalia i 2011. I tillegg ble det registrert liknende reiseaktivitet til land som Afghanistan, Pakistan og Jemen.

Etter forslagsstillerens oppfatning er det ingen aktverdige formål som skulle tilsi denne typen reisevirksomhet, så lenge det kan bevises at vedkommende har vært på en slik leir. Det bør således kriminaliseres å gjennomføre slike opphold.

Forslagsstillerne har merket seg at PST også vil kriminalisere det å være i besittelse av informasjon egnet til å brukes som ledd i en terrorplan. Etter forslagsstillerens mening vil en slik kriminalisering kunne føre for langt og sette uskyldige personers rettssikkerhet i fare. Besittelse av slik informasjon vil uansett kunne være en del av et samlet bevisbilde som skaper tilstrekkelig mistanke til å starte etterforskning, samt være et av flere beviser som bidrar til domfellelse av potensielle terrorister. Forslagsstillerne mener imidlertid at man ikke bør kriminalisere besittelse av informasjonen alene.

Forslagsstillerne er også opptatt av at lovlige våpen ikke skal anvendes til terroraksjoner eller brukes til annen alvorlig kriminalitet. I den forbindelse vises det til at personer med ekstreme holdninger kan

nektes våpentillatelse etter våpenloven § 7. Videre er forslagsstillerne opptatt av å gi PST tilstrekkelig inn-syn i ulike offentlige registre, herunder våpen-registre, slik at de kan bruke denne typen informa-sjon til sammenstilling med annet materiale. På den måten kan PST knytte sammen informasjon slik at et samlet bevisbilde gjør det klart at enkeltpersoner kan mistenkes for planlegging av terror, noe som i sin tur gir tilgang til tvangsmidler PST kan bruke.

Om det viser seg at disse virkemidlene ikke er til-strekkelige for å unngå at lovlige våpen brukes til ter-rorhandlinger, mener forslagsstillerne man må vur-dere et forbud mot lovlige våpen ment for terroraksjoner. Et slikt forbud finnes i gjeldende straffelov, men er tatt ut av den nye loven som enda ikke har trådt i kraft.

Gjerningsmannen som utførte angrepene på regjeringskvartalet i Oslo og Utøya 22. juli 2011 hadde anskaffet, noe av utstyret på lovlig vis. Disse anskaffelsene ville ikke vært straffbare etter den nye loven.

Den siste tiden har man sett eksempler på at per-soner fra radikale miljøer gjennomfører kurs for å ta jegerprøven. Dette er gjort for å kunne kjøpe våpen på lovlig vis. Dersom denne aktiviteten gjøres for å være i besittelse av våpen ment for ekstreme handlin-ger er det alvorlig og noe PST og politiet må få muligheten til å forhindre.

Etter forslagsstillerens oppfatning er de to først-nevnte forslag noe som vil gi PST og politiet bedre verktøy for å avdekke og forebygge alvorlig krimina-litet. I tillegg til dette verktøyet, er det viktig at andre offentlige aktører spiller på lag med politimyndighe-tene. I denne sammenheng vil forslagsstillerne frem-heve helsevesenets rolle og deres kontakt med pers-oner som potensielt kan gjennomføre alvorlige handlinger. Det kan være behov for å gjennomgå ret-ningslinjene for helsepersonells varslingsplikt over-for politiet og se om disse gir tilstrekkelig effektivt samvirke mellom de ulike offentlige etater. Dersom helsepersonell besitter kunnskap om enkeltpersoner som kan være avgjørende for politiet, er det viktig at

det varsles. Dette må imidlertid vurderes nøye opp mot den taushetsplikt de enkelte helsearbeidere er underlagt.

Forslagsstillerne ser at noen av disse forslagene kan komme nær grensen for uskyldspresumsjonen i Menneskerettskonvensjonen (EMK) og at bevisbil-det i disse sakene vil bli vanskelig. I den sammen-heng vises det til at man skal bevise en faktisk sam-menheng mellom aktiviteten den enkelte foretar seg og en terroraksjon. Videre vises det til at britiske myndigheter har innført tilsvarende regler uten å finne disse i konflikt med EMK.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Vedtak til lov

om endringer i straffeloven (skjerpet innsats i kampen mot terror)

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straf-felov skal § 147a tredje ledd lyde:

Med fengsel inntil 12 år straffes den som planleg-ger eller forbereder en terrorhandling som nevnt i første ledd.

Ny § 147 d skal lyde:

§ 147 d

Med fengsel inntil 6 år straffes den som er til stede på et sted hvor det bedrives opplæring som nevnt i § 147 c bokstav c.

II

Denne lov trer i kraft straks.

28. november 2012